

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Harmonisatiemaatregelen maatwerkbedrijven
- Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van een subsidie aan het Fonds voor Bestaanszekerheid voor de Sociale Werkplaatsen en tot wijziging van artikel 131 quinquies van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende werkloosheidsreglementering en artikel 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 27 oktober 1993 tot veralgemening van het stelsel van gesubsidieerde contractuelen en tot opheffing van artikel 4 bis van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot uitvoering van artikel 7, §1, derde lid, m, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders betreffende de herinschakeling van zeer moeilijk te plaatsen werklozen en artikel 49 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2017 tot uitvoering van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Op 12 juli 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling. Dit decreet trad in werking op 1 januari 2019 en organiseert werk en ondersteuning op maat van personen met een arbeidsbeperking bij maatwerkbedrijven (in casu de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen).

In de federale regelgeving bestond tot voor kort geen uniform regelgevend kader voor de maatwerkbedrijven. Er werd een aparte regeling gehanteerd op het vlak van het socialezekerheidsrecht op basis van de (oude) uitgevaardigde erkenningen als beschutte werkplaats of als sociale werkplaats. Op 1 januari 2022 trad het federale wetgevingsinitiatief in werking dat de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen voor alle maatwerkbedrijven uniformiseert.

Met dit voorstel van maatregelen voorzien we binnen de Vlaamse regelgeving het verder wegwerken van inhoudelijke en regelgevende verschillen tussen maatwerkbedrijven om zo tot een meer gelijke behandeling (harmonisering) van de maatwerkbedrijven te komen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en sociale economie

Beleidsveld: Sociale economie

Op 12 juli 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling. Het decreet trad in werking op 1 januari 2019 en biedt werk en ondersteuning op maat aan voor personen met een arbeidsbeperking. Dit zijn personen die omwille van persoonsgebonden factoren moeilijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt, zoals personen met een arbeidshandicap of personen met een psychosociale arbeidsbeperking.

De decreethervorming vereenvoudigde de subsidievoorwaarden en de ondersteunende maatregelen voor ondernemingen in de sociale economie (in casu de beschutte en sociale werkplaatsen) en stemde ze beter op elkaar af. Zo werden de beschutte en sociale werkplaatsen verenigd onder de noemer van maatwerkbedrijven en werd een eenduidig subsidiekader gecreëerd, ongeacht het type van organisatie waarbinnen men wordt tewerkgesteld.

In de federale regelgeving bestond er tot voor kort geen uniform regelgevend kader voor de maatwerkbedrijven. Er werd een aparte regeling gehanteerd op het vlak van het sociale zekerheidsrecht op basis van de (oude) erkenningen als beschutte werkplaats of sociale werkplaats. Op basis van die oude erkenningen werden de beschutte en sociale werkplaatsen ondergebracht in verschillende werkgeverscategorieën¹, waardoor ze ook toegang tot andere bijdragevoeten, bijdrageverminderingen enzovoort hebben. Sociale werkplaatsen konden als werkgever gebruik maken van categorie 1 van de structurele vermindering. Ze hadden geen recht op de vermindering sociale Maribel, maar hadden wel een recht op de SINE+. Beschutte werkplaatsen daarentegen konden als werkgever van categorie 3 gebruik maken van de vrijstelling van loonmatiging voor mindervalide werknemers (categorie 3b). Zij hadden recht op de structurele vermindering categorie 3 (artikel 330 Programmawet I van 24 december 2002), en ook op de sociale Maribel.

Voor maatwerkbedrijven die zijn opgericht na 1 januari 2019, zijnde de inwerkingtreding van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling, kan de RSZ geen onderscheid meer maken tussen sociale en beschutte werkplaatsen. Zij hebben een recht op de structurele vermindering van categorie 2 en op de sociale Maribel.

Het Vlaamse regeerakkoord van 2019-2024 stipuleert “*[dat] we in overleg met de federale overheid inzetten op de uitrol van het nieuwe kader ‘maatwerk’ door een harmonisering van de statuten (RSZ-categorieën) van de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen. Hierdoor komt er een transparante, correcte en gelijke behandeling van alle sociale economiebedrijven.*”

¹ Artikel 330 van de programmawet (I) van 24 december 2002 (aangepast vanaf 1/1/2022) voorziet volgende categorieën van werkgevers:

- Categorie 1: tewerkstelling in de hoedanigheid van werknemer onderworpen aan het geheel der regelingen (...) en die niet in een andere categorie is opgenomen
- Categorie 2: tewerkstelling in de hoedanigheid van werknemer bij een werkgever van de non-profitsector (...), met uitzondering van werknemers die worden tewerkgesteld door werkgevers (van de beschutte werkplaatsen) behorende tot het paritair comité voor de diensten voor gezins- en bejaardenhulp en door de werkgevers van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven
- Categorie 3: de tewerkstellingen in de hoedanigheid van werknemer bij een werkgever van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven.

Met dit voorstel van beslissing geven we gevolg aan wat er in het Vlaamse Regeerakkoord staat en maken we een kader om in navolging van het federaal initiatief ook op Vlaams niveau verdere stappen te zetten in een meer gelijke behandeling (harmonisering) van alle maatwerkbedrijven.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit werd aangepast aan het wetgevings- en taaladvies nr. 2022/66 van 03 maart 2022.

Op 28 maart 2022 gaf de SERV haar advies op het principiële goedgekeurde besluit. De SERV geeft een positief advies. *“De Vlaamse sociale partners kunnen zich vinden in deze harmonisering, die zij in het verleden zelf af hadden gevraagd. Verder vinden zij het belangrijk dat de middelen die hierdoor vrijkomen opnieuw in de sector worden geïnvesteerd. De SERV vindt het dan ook positief dat het vrijgekomen budget grotendeels zal worden ingezet voor de creatie van bijkomende arbeidsplaatsen voor doelgroepwerknemers en omkaderingspersoneelsleden. Daarnaast apprecieert de SERV dat u de resterende middelen zal aanwenden voor een verdere harmonisering van de loon- en arbeidsvoorwaarden.”*

De twee technische bemerkingen van de SERV werden aangepast in het besluit (zie artikelsgewijze bespreking).

De Raad van State werd op 31 maart 2022 om een advies gevraagd. Gelet op de werklast waarmee de Raad van State wordt geconfronteerd, wordt de adviesaanvraag met toepassing van artikel 84, §4, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, van de rol afgevoerd.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Op 1 januari 2022 trad het federale wetgevingsinitiatief in werking dat tot voorwerp heeft om de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen te uniformiseren voor alle maatwerkbedrijven (Programmawet (1) van 27 december 2021, artikelen 121 t/m 123). Daartoe worden de sociale werkplaatsen die zijn opgericht voor 1 januari 2019 en die nu onder categorie 1 vallen en de Vlaamse maatwerkbedrijven die zijn opgericht na 1 januari 2019 en die nu onder categorie 2 vallen overgedragen naar categorie 3. Met dit federaal wetgevingsinitiatief worden alle maatwerkbedrijven, ongeacht of ze een voormalige beschutte of sociale werkplaats dan wel een nieuw maatwerkbedrijf zijn, ondergebracht in categorie 3 voor de sociale zekerheid. Alle maatwerkbedrijven worden dus onderworpen aan dezelfde bijdragevoeten en krijgen toegang tot dezelfde structurele vermindering. Daarenboven verkrijgen de sociale werkplaatsen een recht op de sociale Maribel. Op deze manier worden de bijdragen van alle maatwerkbedrijven eenvormig gemutualiseerd in een fonds voor de ondersteuning van bijkomende tewerkstelling in de sector.

Deze wijzigingen zijn in lijn met het advies nr. 1977 van de NAR van 3 maart 2016: *“Met betrekking tot de Sociale Werkplaatsen wijst de Raad erop dat door het Maatwerkdecreet van 12 juli 2013, goedgekeurd door het Vlaams parlement, er een traject wordt uitgezet om de klassieke opdeling van de beschutte werkplaatsen en de sociale werkplaatsen fasegewijs af te bouwen. Hierdoor zullen deze bedrijven in de toekomst opereren binnen één en hetzelfde kader, namelijk dat van de “maatwerkbedrijven”. Gelet op de eengemaakte structuur waarbinnen deze bedrijven zullen functioneren, is hij van oordeel dat dezelfde lijn, zou moeten doorgetrokken worden bij de sociale zekerheidsbijdragenverminderingen waardoor de sociale werkplaatsen onder categorie 3, bij de beschutte werkplaatsen, zouden ressorteren. Vanuit deze optiek en in het kader van het optimaal functioneren van deze maatwerkbedrijven, is de Raad van oordeel dat, van dit momentum gebruik moet gemaakt worden om de overheveling van de sociale werkplaatsen in categorie 3 in de steigers*

te zetten. Hij vraagt daarom aan de regering en de RSZ om na te gaan wat de gevolgen hiervan zouden zijn en in het bijzonder ook om de financiële consequenties hiervan in kaart te brengen.” In zijn recent uitgebracht advies nr. 2021-186 van 21 december 2021 herhaalt de NAR dit standpunt.

Bovendien dragen deze wijzigingen bij tot meer kansen op tewerkstelling voor personen met een arbeidsbeperking. Om een werkzaamheidsgraad van 80% te bereiken zoals in het Vlaamse regeerakkoord werd vooropgesteld is het belangrijk om ook maatregelen ter ondersteuning van de activering en tewerkstelling van personen met een arbeidsbeperking te nemen.

De goedkeuring en aanneming van het federaal wetgevend initiatief is een noodzakelijke (wetgevende) stap op het vlak van de gelijkgeschakeling van de RSZ-statuten van de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen.

Na deze noodzakelijke aanpassing van de federale regelgeving dienen we vanuit Vlaanderen ook de nodige verdere stappen te zetten richting een beleidskader dat de transparante, correcte en gelijke behandeling van alle maatwerkbedrijven waarborgt (harmonisering regelgeving).

B. TOELICHTING BIJ DE MAATREGELEN

In de Programmawet (1) van 27 december 2021 (artikelen 121 t/m 123) werd het initiatief genomen om de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen te uniformiseren voor alle maatwerkbedrijven, waarbij alle werknemers van de voormalige sociale werkplaatsen en de nieuwe maatwerkbedrijven onder categorie 3 van de structurele lastenverlaging vallen. Tegelijkertijd wordt met de wijziging van het Koninklijk besluit van 18 juli 2002 houdende maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profit sector met ingang van 1 januari 2022 de toegang geopend op een tussenkomst van sociale Maribel voor de voormalige sociale werkplaatsen en de nieuwe maatwerkbedrijven.

Het overbrengen van de Maatwerkbedrijven sociale werkplaatsen en de nieuwe maatwerkbedrijven van respectievelijk categorie 1 en 2 naar categorie 3 en het openstellen van de toegang tot de sociale Maribel tussenkomsten betekent een eerste belangrijke stap in de volledige harmonisering van de sociale zekerheidsrechten tussen de maatwerkbedrijven (de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen). Dit heeft ook tot gevolg dat een aantal door Vlaanderen toegekende alternatieve gelijkaardige tussenkomsten aan de maatwerkbedrijven, erkend als sociale werkplaatsen dienen te worden geschrapt en/of gradueel afgebouwd.

1/ In afwachting van een volledige harmonisering waarbij de doelgroepwerknemers van de voormalige sociale werkplaatsen kunnen genieten van de lastenverlaging gekoppeld aan de RSZ categorie 3b, blijven we voor de doelgroepwerknemer, zowel PMAH als PSP, voorzien in een gescodoelgroepkorting.

2/ Om een gelijk speelveld tussen de maatwerkbedrijven voormalige sociale en beschutte werkplaatsen te behouden, zal bij de overstap naar RSZ categorie 3 en de openstelling van de sociale Maribel tussenkomsten de gescodoelgroepkorting voor omkaderingspersoneelsleden bij de maatwerkbedrijven, erkend als sociale werkplaatsen, worden geschrapt.

3/ In afwachting van een volledige uitdoving van de financiering van de SINE+-tewerkstelling (circa 100 VTE), voorzien we als overgangsmaatregel een tijdelijke graduele compensatievergoeding aan de sector van de maatwerkbedrijven, erkend als sociale werkplaatsen. De uitbetaling ervan zal worden opgevolgd door het Departement Werk en Sociale Economie.

De Vlaamse Regering zal, zoals vroeger reeds afgesproken, de vrijgekomen middelen aanwenden om doelgericht te investeren in de sector van de sociale economie, in het bijzonder in de

maatwerkbedrijven, in functie van het voorzien in bijkomende tewerkstellingsplaatsen (bijvoorbeeld de extra klimaatjobs in de sociale circulaire economie) en de harmonisatie van de CAO's in de maatwerksector.

C TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Ingevolge de opmerkingen van de SERV worden de volgende technische aanpassingen aan het ontwerp doorgevoerd.

Ingevolge de opmerking van de SERV bij het artikel 3 van het ontwerp (thans artikel 4) bepaalt het nieuw ingevoegde artikel 2 dat paragraaf 2 van artikel 131 quinquies van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering wordt opgeheven. De aanbeveling van de SERV is een noodzakelijk gevolg van hetgeen is bepaald in artikel 3 (thans artikel 4) en wordt opgevolgd met het oog op rechtszekerheid.

Ingevolge de invoeging van dit nieuwe artikel 2 (wijzigingsbepalingen dienen chronologisch van oud naar nieuw ingevoegd in een reglementaire tekst) wordt het ontwerp artikelsgewijs gedeeltelijk hernummerd.

De kleine tekstuele opmerking bij artikel 2 van het ontwerp (thans hernummerd naar artikel 3), waarbij werd verwezen naar een foutief jaartal, wordt rechtgezet.

De opname van het nieuwe artikel 2 leidt tot een aanpassing van de inwerkingstredingbepaling artikel 5 van het ontwerp (thans artikel 6).

3. BESTUURLIJKE IMPACT – pro memorie

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het federaal wetgevend initiatief (op aangeven van de Vlaamse Regering cfr. Vlaams Regeerakkoord) en het voorstel van maatregelen voorzien binnen de Vlaamse regelgeving met het oog op een transparante, correcte en gelijke behandeling van alle maatwerkbedrijven (harmonisering regelgeving) (deel 'toelichting bij maatregelen' in deze nota VR) hebben een positieve budgettaire impact voor de Vlaamse overheid (zie tabel 1).

Voor het Vlaamse Gewest genereert de gelijkenschakeling een positieve budgettaire impact. De Vlaamse Regering zal de vrijgekomen middelen aanwenden om doelgericht te investeren in de sector van de sociale economie, in het bijzonder in de maatwerkbedrijven, in functie van het voorzien in bijkomende tewerkstellingsplaatsen (bijvoorbeeld de extra klimaatjobs in de sociale circulaire economie) en de harmonisatie van de CAO's in de maatwerksector via de ondertekening van het ontwerp van tripartite akkoord (d.d. 18/03/2022) betreffende de herinvestering in de maatwerksector van de middelen vrijgekomen op Vlaams niveau ten gevolge van de harmonisatie van de RSZ-stelsels tussen voormalig beschutte en voormalig sociale werkplaatsen (PC 327.01) (bijlage 1).

Tabel 1. Overzicht van de budgettaire impact voor de Vlaamse overheid (in miljoen euro).

<i>In mio euro</i>	Vlaanderen			
	2022	2023	2024	2025
Doelgroepwerknemers van cat 1 naar cat 3a	1,2	1,2	1,2	1,2
Omkaderingspersoneelsleden van cat 1 naar cat 3a	0,3	0,3	0,3	0,3
Wegvallen doelgroepvermindering oudere werknemers	1,1	1,1	1,1	1,1
Stopzetting gesco omkaderingspersoneelsleden	7,8	7,8	7,8	7,8
Overgang SINE+	0	1,8	2,2	3,2
Totaal	10,4	12,2	12,6	13,6

De voormalige sociale werkplaatsen engageren zich ertoe het bestaand contingent aan tewerkstelling onder de SINE+ (100 VTE) te behouden. De Vlaamse regering voorziet in een tijdelijke graduele overgangsregeling. In 2022 voorzien we het volledige budget (3.227 mio euro), dat we gradueel afbouwen tot 2025 (zie tabel 2). Vanaf 2025 zijn er geen middelen meer voorzien voor de SINE+. De vrijgekomen middelen in kader van SINE+ worden doelgericht geïnvesteerd in de sector van sociale economie.

Tabel 2. Overzicht van de graduele vrijgave van de SINE+-middelen

<i>In mio euro</i>	2022	2023	2024	2025
Middelen tav Fonds voor Bestaanszekerheid Sociale Werkplaatsen	3,2	1,4	1,0	0,0
Graduele vrijgave middelen	0,0	1,8	2,2	3,2
Recurrente herallocatie	0,0	1,8	0,4	1, 0

Het advies van de Inspectie van Financiën gegeven op 9 maart 2022 is gunstig.

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd aangevraagd op 10 maart 2022 en werd verleend op 17 maart 2022.

B. ESR-TOETS

Het ontwerp van besluit is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

E. VERDER TRAJECT

/

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan voorliggende nota;
- 2° haar definitieve goedkeuring te hechten aan ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van een subsidie aan het Fonds voor Bestaanszekerheid voor de Sociale Werkplaatsen en tot wijziging van artikel 131 quinquies van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende werkloosheidsreglementering en artikel 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 27 oktober 1993 tot veralgemening van het stelsel van gesubsidieerde contractuelen en tot opheffing van artikel 4 bis van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot uitvoering van artikel 7, §1, derde lid, m, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders betreffende de herinschakeling van zeer moeilijk te plaatsen werklozen en artikel 49 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2017 tot uitvoering van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling;
- 3° te gelasten voornoemd besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Hilde CREVITS